

13. Черкасова Е.Т. Архитектурное наследие С.П.Тимошенко в контексте освоения романтических традиций архитектуры Харькова начала XX в. и особенности подхода к его реставрации / Е.Т. Черкасова // Архітектурна спадщина Волині Зб. наук. праць. Вип.3/ за ред. Ричкова – Рівне: ПП ДМ, 2012. – С. 305-309.

14. Шуліка В. В. Розписи М.С. Самокиша та С.І. Васильківського в будинку І.Х. Бойка в Харкові: історія та проблеми збереження / В.В. Шуліка // Бюлетень 11. – Львів: Львівська філія ННДРЦУ, 2010.– С. 187-193.

Аннотация

В статье освещаются творческие подходы применения украинского традиционного контекста в архитектурной деятельности гражданского инженера С.П. Тимошенко харьковского периода (1909 – 1918 гг.).

Ключевые слова: украинский традиционный контекст, национальная идентичность в архитектуре, национальный романтизм, украинский архитектурный модерн.

Annotation

The article highlights the use of innovative approaches to Ukrainian traditional context of architectural activity grazhdanskyo engineer S.P. Tymoshenko Kharkiv period (1909 – 1918).

Keywords. ukrainian traditional context, national identity in architecture, national romanticism, Ukrainian architectural Art Nouveau.

УДК 711.01/.09

Гусев М.О.

аспірант кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва та архітектури

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ КИЄВА

Анотація: в статті розглядається взаємний вплив простору міста та його водного простору, доводиться цінність прибережних територій для розвитку будь-якого великого міста. На прикладі Києва розглядаються основні відкриті водні простори та їх прибережні території, аналізуються проблеми їх формування та функціонування, наводяться головні способи їх вирішення.

Ключові слова: водний простір, берегова лінія, прибережна територія, відкритий простір міста, прибережний ландшафт, водний фасад міста, береговий простір міста, акваторія.

Постановка проблеми. Прибережна територія міста є кордоном між природним та штучним середовищем існування, в усьому світі спостерігається інтерес до розвитку таких зон. Вода не є перешкодою для існування та розвитку міста, це важливий елемент його функціонування. Завдяки тисячолітній історії можна прослідкувати, що міста, які мали вихід до водного простору досягли значного розвитку. Різні за походженням складові прибережного простору – з одного боку – штучне середовище (споруди, магістралі), з іншого – природне (річки, озера, моря) провокують специфічні проблеми, що зароджуються лише на цих просторах.

В час, коли у світі спостерігається тенденція до деіндустріалізації міст, питання природного середовища та водного простору в містах є особливо важливим, це актуальний аспект сучасного містобудування.

Виклад основного матеріалу. Київ є містом з розвиненою акваторією – водним простором, що обмежений природними, штучними або умовними кордонами. [2] Для розвитку та функціонування міста дуже важливим є не лише розвиток його транспортної інфраструктури, житлового фонду, але і розвиток прибережних територій міста.

Так склалося історично, що основна частина акваторії Києва – Дніпро, поділяє його на дві частини, окрім того, лівий берег Дніпра виконує функцію спальних районів міста, в той час як правий є його діловим центром. Така ситуація провокує численні затори при перетині річки в години пік. На жаль, головна водна артерія Києва зараз є основною перешкодою для міста в вирішенні його транспортних питань. Окрім того, доступ до річки Дніпро як до рекреаційної зони з боку правого берега є відрізанним транспортною магістраллю. Набережна міста та саме місто не має достатньої кількості зв'язків, які їх поєднують та зроблять доступ для жителів міста простим.

Прибережні території міста потребують особливого підходу до їх формування та організації, оскільки це зони з певними економічними, екологічними та соціальними особливостями в структурі міста. Головним вектором для розвитку прибережних територій є збереження природного ландшафту та факторів місцевості. Зелені насадження можуть створити систему водних просторів та прибережних територій, що формують цілісне враження про місто.

Для формування прибережної зони важливо розуміти її домінуючу функцію. Перший тип території – промислова та торгова зона, місце причалу водного транспорту, другий тип – прогулянкова, рекреаційна та пляжна зона. Зазвичай міста, що мають вихід до водного простору поєднують в собі обидві функції, які знаходяться в різних місцях територіально.

У формуванні набережних зон міст важливе місце займають граничні простори. «Граничними просторами» на всіх ділянках набережних є природна домінанта (річка, затока, море), промислові території, офісна та житлова забудова, транспортна інфраструктура. [6]

Важливим поняттям є водний фасад міста, оскільки широкий водний простір має найбільший вплив на формування образу міста. Водний фасад міста - це його частина, яка звернена та межує з водоймою – річкою, озером, морем або океаном. Таким чином, використовуючи водний простір, можна сформуванати ультрасучасне міське зображення. [5]

Для Києва головним водним фасадом є вигляд правого берега Дніпра. На жаль, в останні роки ведеться активна забудова центральної частини Києва висотними будівлями, що не може не відобразитися на водному фасаді міста. Тепер це не лише куполи Києво-Печерської Лаври, Андріївської церкви, Видубицького монастиря, але і багатоповерхові житлові та офісні споруди. В сучасному містобудуванні роль має приділятися не окремим спорудами чи будівлям, а цілому архітектурному ансамблю, який може сприйматися з водного простору міста і, який вже втрачений у конкретному випадку міста Києва. Для уникнення таких ситуацій на державному рівні має бути виділена певна прибережна зона міста, яка не підлягає забудові висотними спорудами, оскільки зелені схили Дніпра є одним із улюблених місць відпочинку киян та візиткою міста. Оскільки «прибережна територія» не є уніфікованим поняттям, то в різних країнах та містах вона може коливатися від 100 до 5000 метрів і бути визначена ситуаційно. Ландшафтний благоустрій є одним із найпотужніших засобів створення комфортного середовища. Зелені насадження прибережних територій мають створити взаємопов'язану систему озеленення та водних просторів, що сприяє утворенню виразних архітектурних ансамблів міста.

При домінуванні в місті річки основною його прибережною територією має бути набережна. В Києві їх існує три – Поштова (вона ж Центральна), Оболонська та Русанівська.

Роль набережної в місті - складна і різнобічна, тому комплексне вирішення всіх питань, пов'язаних з її створенням і експлуатацією, має особливо велике значення. [2]

Поштова або Центральна набережна є найбільш протяжною серед всіх київських прибережних територій. Це місце є надзвичайно живописним, оскільки з одного боку воно межує з Дніпром, а з іншого – з Київськими зеленими пагорбами (паркова зона міста – Володимирська гірка, Маріїнський парк, парк Слави). Ця територія має значний потенціал як рекреаційна зона міста, але особливо не користується попитом серед людей через недостатню

кількість зв'язків з містом – вона є відрізаною від нього транспортною магістраллю – Набережним шосе.

Кардинально іншою за своєю планувальною організацією є Оболонська набережна, яка є повністю пішохідною та не має жодного підходу для автотранспорту. Оскільки вона знаходиться в одному з спальних районів Києва на правому березі, то є надзвичайно популярною серед киян. Прибережний простір наповнений різними типами функцій – рекреаційна (доріжки, лавки, парк, пляж), спортивна (баскетбольні та спортивні майданчики, гольф-клуб), культурна (скульптури та інші малі архітектурні форми). Завдяки різноманіттю функції Оболонська набережна притягує абсолютно різні соціальні та вікові групи жителів міста.

Русанівська набережна – прибережна територія, що знаходиться на лівому березі Дніпра. Є достатньо популярною, оскільки так само, як і Оболонська набережна, знаходиться у спальному районі. Окрім виходу до Дніпра, вона розташована вздовж всього Русанівського каналу. В ній не поєднано багато соціальних функцій, вона є суто рекреаційною зоною, що знаходиться в доволі поганому стані – не вистачає місць для відпочинку (лавок, майданчиків) та навіть освітлення. При належному підході до організації цієї території вона може стати одним з улюблених місць відпочинку киян.

Якщо набережна використовується як рекреація, то на ній створюють сквери, парки, спортивні комплекси. Основна увага при створенні таких зон має приділятися людині, простір має вдосконалюватися з метою досягнення фізичного, психологічного та духовного комфорту на межі природного та штучного середовища. [4]

Серед річок Києва є не лише всім відомі Дніпро, Десна, Десенка, Либідь, але і багато менших, таких як Нивка, Сирець, Горенка, Клов, Крещатик, Совка та інші. [1] Практично всі річки, окрім Дніпра, не мають ніякої прибережної території та мінімальної інфраструктури для користування цими територіями людьми. Деякі з річок взагалі взяті в підземні колектори, доступ до них є неможливим.

В наші дні стан озер та річок Києва здебільшого є незадовільним. Більшість озер та території навколо них знаходяться в незадовільному екологічному стані. З кожним роком частина берегової лінії найбільшої ріки Києва Дніпра та деяких озер переходить у приватну власність, що повністю обмежує доступ жителів міста до водного та берегового простору міста. Будь-яка річка та озеро є громадською територією, доступ до них має бути вільним та необмеженим. Окрім цього, території вздовж берега річок та озер повинні мати місця для прогулянок, сидіння, пробіжок та велосипедні доріжки.

Без належного зонування та організації існує простір островів на річці Дніпро – Труханів острів, Венеціанський острів (Гідропарк), Долобецький острів та багато інших, що взагалі не мають пішохідного доступу. Ці прибережні території є унікальним явищем для такого мегаполісу, як Київ, оскільки ці зони знаходяться в центрі міста і є практично неосвоєними. Ландшафт островів є пологим, вони практично повністю вкриті зеленими насадженнями. Такий великий простір може виконувати рекреаційну функцію, якщо буде мати потрібну інфраструктуру та організацію. Тут можуть бути зосереджені не лише спортивні комплекси, пішохідні та велосипедні доріжки, пляжі, майданчики для дітей, музеї під відкритим небом, але і будь-які тимчасові активності, що будуть приваблювати людей – концерти, фестивалі, виставки, сезонні активності.

Висновки. Одними з найпривабливіших зон міста є саме прибережні території, оскільки вони є ідеальним місцем для різних типів соціальної активності – прогулянок, спілкування, спорту, відпочинку. Ці зони потребують комплексного вирішення специфічних проблем та задач, що формувалися протягом довгого часу. Прибережна територія може виконувати різні функції – промислову, торгіву, рекреаційну. Для її правильного функціонування важливий чіткий поділ за цими функціями простору.

Київ має досить багату акваторію – це річки та озера, стави та канали. Але, на жаль, місто не приділяє достатньої уваги для розвитку прибережної території та формування водного фасаду та ансамблю міста, хоча має всі передумови для цього. Цей процес є поступовим та довготривалим, але надзвичайно важливим для здорового функціонування міста. Для Києва потребують вирішення питання просторово-функціональної корекції міського середовища, екологічної реабілітації та естетичної гармонізації певної частини прибережних територій.

Література:

1. Вишневський В. І. Малі річки Києва. – К.: Інтерпрес ЛТД, 2007. – с. 16.
2. Денисов М. Ф. Набережні - М.: Стройиздат, 1982. - 148 с .
3. Козловський Є.А. Гірська енциклопедія. – М. Радянська енциклопедія, 1984. – т. 1 (Аа-лава), с. 237.
4. Нефедов В.А. Сучасний ландшафт Франції: гармонічний шарм з очевидною гуманізацією середовища. – М. Ландшафтна архітектура. Дизайн, 2008. - № 1. – 22-33 с.
5. Dovey, K. Becoming places: urbanism / architecture / identity / power / K. Dovey. - New York: Taylor and Francis, 2010. – 235 p.
6. Marshall, R. Waterfronts in post-industrial cities. - London: Spon Press, 2001. - 145 p.

Аннотація

В статье рассматривается взаимное влияние пространства города и его водного пространства, доказывається цінність прибережних територій для любого большого города. На примере Киева рассматриваются основные открытые водные пространства и их прибережные территории, анализируются проблемы их формирования и функционирования, приводятся главные способы их решения.

Ключевые слова: водное пространство, береговая линия, прибережная территория, открытое пространство города, прибережный ландшафт, водный фасад города, береговое пространство города, акватория.

Annotation

The article is concerned with the influence of the space of city and its water space on each other, is showing the value of coastal areas for big cities. Through the example of Kyiv, the basic open water and its coastal areas are considered, the issue of creation and functioning are examined, primary ways of their solution are provided.

Keywords: stretch of water, coastline, coastal area, open space of city, coastal landscape, water facade of city, coastal area of the city, water area.

УДК 72.03+725.7

Громнюк А. І. ,
асистент кафедри ДОА Національного університету
«Львівська політехніка»

**РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯ ЕТНІЧНИХ МОТИВІВ
У ПРОЕКТУВАННІ СУЧАСНИХ ІНТЕР'ЄРІВ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧУВАННЯ**

Анотація: розроблено комплексні рекомендації для застосування етнічних мотивів різних архітектурно-етнографічних регіонів України (Полісся, Поділля, Гуцульщини, Бойківщини, Закарпаття, Буковини, Півдня України, Середньої Наддніпрянщини, Полтавщини та Слобожанщини) в середовищі підприємств харчування.

Ключові слова: етнічні мотиви, архітектура сучасних інтер'єрів, підприємства харчування, методи та принципи використання етнічних мотивів.